

A Fővároai Ítélőtábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2016. évi november hó 14. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

Az emberölés előkészületének büntette miatt a vádlott ellen indult büntetőügyben a Székesfehérvári Törvényszék 2015. évi november hó 18. napján kelt 6.B.68/2015/4. számú végzését annyiban változtatja meg, hogy a vádlottal szemben a könnyű testi sértés vétsége miatt indított eljárást tekinti megszüntetettnek.

Az emberölés előkészületének büntette miatt emelt vád alól a vádlott vádlottat felmenti. A bűnjeljegyzék 5. tétele alatt kezelt kés elkobzását mellőzi, annak lefoglalását megszünteti és azt a vádlottnak kiadni rendeli.

Az elsőfokú bíróság végzését egyebekben helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s:

A Székesfehérvári Törvényszék a 2015. év november hó 18. napján kihirdetett 6.B.68/2015/4. számú végzésével az emberölés előkészületének büntette /Btk. 160.§ (3) bekezdés/ miatt a vádlott ellen indult büntetőeljárást megszüntette. Rendelkezett az elsőfokú bíróság az eljárás során lefoglalt tárgyak további sorsáról is akként, hogy a kést elkobozta, míg más tárgyak lefoglalását megszüntette és azt a vádlottnak kiadta, még az értéktelen tárgyakat megsemmisíteni rendelte. Megállapította, hogy a bűnügyi költséget az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság eljárást megszüntető végzését a vádlott és a védő tudomásul vették, az ellen az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére, bűnösségének megállapításáért és büntetés kiszabásáért.

A Fővároai Fellebbviteli Főügyészség a BF.140/2016/2. számú átiratában a bűnösség megállapítását és büntetés kiszabását szorgalmazó ügyészi fellebbezést fenntartotta. Kifejtette, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat megtartotta, a bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényállás megalapozott és a törvényszék az indokolási kötelezettségének is eleget tett. Ugyanakkor több okból is tévedett, amikor az irányadó tényállás alapján arra a következtetésre jutott, hogy az eljárás megszüntetésének van helye.

Először is azért tévedett a törvényszék, mert a vád tárgyává tett bűncselekménnyel anyagi halmazatban álló - térben is időben elkülönülő - bűncselekményre, a könnyű testi sértés vétségére vonatkozóan állapította meg a magánindítvány hiányát és amiatt büntethetőséget kizáró okból szüntette meg az eljárást.

Másodszor azért tévedett, mert nem vizsgálta, hogy a vád tárgyává tett emberölés előkészületének büntette, ha nem ekként, akkor más bűncselekményként, esetleg szabálysértésként minősülhet-e. E körben a főügyészségi indítvány felvetette az életveszélyes fenyegetés szabálysértése megállapításának lehetőségét, figyelemmel arra, hogy az az elsőfokú ítélet meghozatalának időpontjában még nem évült el.

A fentieken túlmenően az ügyészség arra is felhívta a másodfokú bíróság figyelmét, hogy a vádirati, valamint az ítéleti tényállás felveti a garázdaság, illetve a zaklatás vétségének megállapíthatóságát. Ez utóbbi bűncselekmény ugyan csak magánindítványra büntetendő, azonban a sértett kioktatása e tekintetben elmaradt.

Összefoglalva a fellebbviteli főügyészség indítványozta, hogy a másodfokú bíróság emberölés előkészületének büntetében állapítsa meg a vádlott büntetőjogi felelősségét, amiért őt ítélje szabadságvesztésre, melynek végrehajtását próbaidőre függessze fel.

A másodfokú bíróság nyilvános ülésén a fellebbviteli főügyészség képviselője az írásbeli indítványával mindenben egyezően nyilatkozott.

A vádlott védője annak az álláspontjának adott hangot, hogy a törvényszék helyesen döntött, amikor a vádlott büntetőjogi felelősségét nem állapította meg.

Hangsúlyozta, hogy a fejszét nem használta semmire a vádlott és a mozdulataiból sem lehetett arra következtetni, hogy a sértett életének kioltására törekedett volna.

Kiemelte a védő azt is, hogy a vádlott az élettársa felszólítására átadta neki az eszközt, és ez a tény is azt igazolja, hogy a vádlottnak nem volt ölése szándéka. A végezetül kiemelte, hogy a sértettnek a magánindítvány előterjesztését illetően elmulasztott nyilatkozata a vádlott terhére nem értékelhető.

A vádlott az utolsó szó jogán megbánásának adott hangot.

A vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítását, büntetés kiszabását szorgalmazó ügyészi fellebbezés nem alapos.

A másodfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt felülbírált. Ennek során megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék a perrendi szabályokat betartotta azzal, hogy határozatának ugyanazon részében rendelkezett a vádlott által időben elkülönülten megvalósított, egymással anyagi halmazatban lévő cselekményekről. A határozat azonban annyiban mégiscsak helyes, hogy tartalmazza az ügy fő kérdésére - az emberölés előkészületére -, és a „maradék cselekményre” vonatkozó rendelkezést is. Utóbbira az eljárás megszüntetése, előbbire viszont a másodfokú bíróság által helyes jogcímen meghozott felmentő rendelkezés vonatkozik.

Az ügy felderítése során az elsőfokú bíróság a lehetséges körben feltárta és értékelési körébe vonta a rendelkezésre álló bizonyítékokat. Azokat egyenként és összességükben is értékelte, egybevetette, majd ennek eredményeként mérlegelésével állapította meg a tényállást. A törvényszék által megállapított tényállás alapvetően mentes a Be. 351. § (2) bekezdésben írt hibáktól és hiányosságoktól.

Az mindössze annyival egészítendő ki a Be. 352. § (1) bekezdés a./ pontja alapján - a rendelkezésre álló iratok tartalmára figyelemmel -, hogy a vádlott büntetlen előéletű.

A fenti kiegészítéssel a tényállás teljesen megalapozottá és felülbírálatra alkalmassá vált.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, melyet az ügyész részéről sem ért támadás, olyannyira, hogy a vádhatóság képviselője a perbeszédében is kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást tartja irányadónak.

A cselekmény megítélésénél irányadó a Legfelsőbb Bíróság III.BED. számú Büntető Elvi Döntése, amely az ittas állapotban elkövetett bűncselekmények büntetőjogi megítéléséről szól. Az elvi döntés értelmében a vádlott ittasága esetén - amikor tehát lényegében hiányos az alanyi oldal, mert a beszámítási képesség éppen az ittaságból eredően hiányzik vagy legalábbis korlátozott - a bűncselekmény vonatkozásában az elkövető szándékára a magatartás külső képe alapján, azaz a külvilág felé megnyilvánuló mozzanatok alapján kell következtetést vonni. Amennyiben a magatartás külső képe alapján a szándékosságot lehet megállapítani, akkor az elkövető büntetőjogi felelősségét szándékos bűncselekményben kell megállapítani. Ha a külső szemlélő számára megnyilvánuló magatartás a gondatlanság ismérveit hordozza magán - és a törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli - akkor a gondatlanságból elkövetett deliktum állapítható meg a vádlott terhére.

A Fővárosi Ítéletábra nem osztotta az ügyészi álláspontot a bűnösség megállapítását illetően. Az irányadó tényállás szerint - amelyet az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelésével állapított meg - a vádlott a fejszével a kezében követte V.-t az utcára, majd miután a sértett átment az út túloldalára, oda már nem ment utána a vádlott, aki egyébként rendkívül ittas volt. Az elsőfokú ítélet a 3. oldalon a 6. bekezdésben azt is rögzítette, hogy a vádlott és a sértett között ekkor mintegy 20 méter távolság volt - és bár a vádlott a fejszét a kezében fogva lóbálta -, azonban a vádlott nem ment közelebb a sértetthez, vagyis a távolság nem csökkent köztük a későbbiek folyamán sem. Az ítéletből az is megállapítható, hogy semmi sem akadályozta meg a vádlottat a cselekménye folytatásában, azt nem a gépkocsijával az utcába behajtó F. megjelenése szakította félbe, valamint az sem, hogy a későbbiekben telefonhívásra rendőri intézkedésre került sor. Ugyanis, amikor a rendőrök a helyszínen megjelentek, a vádlott már nem tartózkodott az utcán, hanem azt megelőzően minden külső kényszerítő körülmény nélkül korábbi magatartásával felhagyott és önként visszatért a lakásába.

Mindezekből a tényekből kellett következtetést vonni a vádlott szándékára, az ölési szándék meglétére avagy hiányára. A másodfokú bíróság álláspontja szerint nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor nem látta megállapíthatónak e bűncselekmény elkövetését, azonban e tekintetben nem az eljárás megszüntetésének, hanem felmentő rendelkezés alkalmazásának lett volna helye. Az eljárást megszüntető rendelkezés ugyanakkor a korábban, lakásban megvalósított cselekmény tekintetében helytálló, ugyanakkor nem mellőzhető e cselekmény megnevezése.

A Btk. 11. § (1) bekezdése értelmében, ha a törvény külön elrendeli, előkészület miatt büntetendő, aki a bűncselekmény elkövetése céljából, az ahhoz szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, az elkövetésre felhív, ajánlkozik, vállalkozik, vagy a közös elkövetésben megállapodik.

Előkészület esetén - legyen bármilyen bűncselekményről szó - az elkövető a törvényi tényállási keretek közé nem lép, azaz egyetlen tényállási elemet sem valósít meg, ellenkező esetben már kísérletről lenne szó. A bűncselekménynek éppen ez a rendkívül korai stádiuma okozza a

gyakorlatban a megítélési nehézséget. Az előkészületet legtöbbször más bűncselekmény befejezett vagy kísérleti stádiumától a legnehezebb, ugyanakkor szükséges elhatárolni, ahogy ezt a Btk. 11. § (3) bekezdése is egyértelműen kifejezésre juttatja.

Az állandóan követett bírói gyakorlat értelmében az előkészületnek egyrészt komolynak, másrészt konkrétan, harmadrészt pedig közvetlennek kell lennie, hogy az valóban megállapítható legyen. A jelen ügyben rögzített és ily módon irányadó tényállás alapján a fenti ismérvek nem voltak megállapíthatók. E körben felhívja az ítélet tábla a Bírósági Határozatok 2006. évi 40. számú eseti döntését, amely szerint az előbbi tényezők vizsgálata a büntetőeljárásban nem mellőzhető.

A Btk. 160. § (3) bekezdésében megfogalmazott emberölés előkészületének büntette nem határozza meg, hogy mikor valósul meg az ott írtak szerinti bűncselekmény. Ilyen speciális rendelkezés hiányában erre csak a Btk. 18. §-ban írtak tartalmazzanak rendelkezést, ezért értelemszerűen az ott írtakat kell vizsgálni.

A szándék komolyságát a vádlott rendkívüli ittassága önmagában még nem kérdőjelezhette meg. A tárgyi oldalon azonban abból az elkövetési magatartásából kellett kiindulni, hogy a januári hidegben, alsónadrágban ment ki az utcára, fejszével a kezében, a tőle távolodó, végül mintegy 20 méterre, az utca túlsó oldalán lévő sértettet hangosan fenyegetve. Ebből pedig nem a megölésének komolyságára, csupán a sértett tényleges bántalmazás nélküli megfenyegetésére lehet alappal következtetni. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül, hogy - a korábban már írtak szerint - a vádlott nem követte a sértettet az utca túloldalára annak ellenére, hogy ezt akadálytalanul megtehetette volna, ezen magatartásában senki és semmi nem gátolta meg. E viszonylagosan nagyobb távolságra figyelemmel a vádlotti magatartás konkrétságára és közvetlenségre sem volt következtetés vonható.

A másodfokú bíróság ezért - osztva a törvényszéknek az ítélet 7. oldalán az e körben kifejtett álláspontját - arra a következtetésre jutott, hogy a vádlotti magatartásban az ölési szándék e hármas kritériumára vonatkozóan a büntetőjogi felelősség megállapításához szükséges bizonyossággal nem voltak fellelhetőek adatok, illetve pontosabban a rendelkezésre álló adatokból (bizonyítékokból) éppen az ölési szándék hiányára lehetett egyértelműen következtetést vonni.

Ellenkező megállapítás esetén - ha a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a vádlottnak az ölési cselekmény végrehajtási szándékára lehetne következtetni -, az a további körülmény rögzítése válik szükségessé, hogy magatartásával minden külső, kényszerítő körülmény nélkül, önként felhagyott. Ebből pedig az következik, hogy ez esetben a vádlott önkéntes elállása folytán maradt el a bűncselekmény elkövetésének a megkezdése, mely körülmény a Btk. 11. § (2) bekezdés a) pontja értelmében zárja ki az előkészület miatti büntethetőségét.

Mindezek alapján - figyelemmel arra, hogy a vádlott a terhére rótt bűncselekményt nem követte el - az ítélet tábla a vádlottat az emberölés előkészületének büntette miatt emelt vád alól a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontja és 331. § (1) bekezdése alapján felmentette.

Osztotta a másodfokú bíróság azt az ügyészi érvelést, hogy a vádlott magatartása(i) térben és időben elkülönültek, ezért cselekményeinek értékelése során a valóságos különmű anyagi halmazatra vonatkozó szabályok szerint kell eljárni.

A másodfokú bíróság megítélése szerint - miután bűncselekmény hiányában került sor az ölési cselekmény alóli felmentésre - V. sérelmére az időben korábban és térben elkülönítetten, a

konyhában megvalósított vádlotti magatartás a Btk. 164. § (1) bekezdésében meghatározott és (2) bekezdés szerint minősülő könnyű testi sértés vétségének megállapítására alkalmas.

A sértett azonban magánindítványt nem terjesztett elő, tekintettel arra, hogy a nyomozóhatóság felhívására kifejezetten azt nyilatkozta, hogy a sérelmére elkövetett cselekmény miatt „nem élek magánindítvánnyal” (nyomozati iratok 390. oldal). Ilyen körülmények között a magánindítvány értelemszerűen utóbb nem volt pótolható.

A Btk. 164. § (10) bekezdése értelmében a könnyű testi sértés vétsége csak magánindítványra büntethető. Tekintettel arra, hogy V. sértett magánindítványt nem terjesztett elő - és ez már utólag sem pótolható -, ezért az elsőfokú bíróság döntése helyesen nem az emberölés előkészülete, hanem az e cselekmény miatt eljárást megszüntető rendelkezés. A másodfokú bíróság a könnyű testi sértés vétsége miatt indult büntetőeljárást tekintette megszüntetettnek.

Ezen eljárási akadály az emberölés előkészülete helyett esetlegesen megállapítható, a Btk. 222. § (2) bekezdés a) pont szerinti zaklatás vétsége megállapításának kizártságára is vonatkozik, mivel e cselekmény is magánindítványra büntethető [Btk. 231. § (2) bekezdés], mely már csak arra figyelemmel sem volt beszerezhető, mert az előbbi nyomozati nyilatkozata mellett a sértett a bírósági tárgyaláson a vallomás tételét megtagadta.

A BH2013. 294. számú eseti döntésben írtakra figyelemmel a másodfokú bíróság a vádlott közterületen megvalósított cselekménye tekintetében nem látta megállapíthatónak a garázdaság büntetettét sem. Kiemelendő, hogy a vádlott ekkor csupán fenyegetőzött, az eseti döntésben megkívánt „fizikai ráhatásra” az utcán már nem került sor. Márpedig az eseti döntésben írtak szerint önmagában a késsel - jelen esetben fejszével - való fenyegetőzés nem elegendő a garázdaság törvényi tényállásában megkívánt erőszakos magatartás megállapításához.

Az emberölés előkészületének büntette alóli felmentés eredményeként szükséges volt megváltoztatni az elkobzásról szóló bírói rendelkezést is, mert ilyen körülmények között a kés immár nem volt az elkövetés eszközének tekinthető tárgy. Ezért az ítéletábra a bűneljegyzék 5. tételszáma alatt nyilvántartott kés elkobzását mellőzte, annak lefoglalását megszüntette és azt a vádlottnak kiadta. E rendelkezések jogszabályi háttérét a Be. 155. § (1) és (2) bekezdéseiben írtak adják.

Az eddig kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság végzését a Be. 372. § (1) bekezdésében írtak felhívásával megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésében írtak alapján helybenhagyta.

Az ítélet ellen a Be. 386. §-ban írtakra figyelemmel nincs helye fellebbezésnek, mivel a másodfokú bíróság ítélete nem volt ellentétes az elsőfokú bíróság határozatával.

Budapest, 2016. év november hó 14. napján.

dr. Hrabovszki Zoltán sk.
a tanács elnöke

dr. Németh Nándor s.k.
előadó bíró

dr. Halász Etelka s.k.
bíró

A Székesfehérvári Törvényszék 6.B.68/2015/4. számú végzése a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.83/2016/10. számú ítéletében írt változtatással a 2016. év november hó 14. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2016. év november hó 14. napján

dr.Hrabovszki Zoltán s.k.
a tanács elnöke